

10. Конституція України. *Відомості Верховної Ради*. 1996. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 1712 Кодексу адміністративного судочинства України від 8 квітня 2015 року № 3-рп/2015 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-15>

*Олійник О.М., викладач кафедри бізнесу і права,
Вінницький інститут Університету «Україна»,
Черкес Т.М., студентка 5-го курсу,
спеціальність «Право»
Вінницький інститут Університету «Україна»,*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ У АСПЕКТІ ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

PECULIARITIES OF IMPLEMENTATION OF STATE YOUTH POLICY IN THE ASPECT OF STATE CONSTRUCTION IN UKRAINE

Анотація: У статті досліджуються питання реалізації державної молодіжної політики у аспекті державного будівництва в Україні. Законодавство щодо молоді та державної молодіжної політики не характеризується системністю та послідовністю, що ускладнює створення належних правових, соціально-економічних, політичних, організаційних умов та гарантій для повноцінного розвитку молоді і, як наслідок, знижує ефективність реалізації державної молодіжної політики. Зауважимо, що для ефективного впровадження державної молодіжної політики в Україні нашій державі потрібно аналізувати досвід інших країн, особливо тих, які входять до групи розвинутих.

Ключові слова: державна молодіжна політика, місцеве самоврядування, державне будівництво

Abstract: The article explores the issues of realization of the state youth policy in the aspect of state building in Ukraine. Legislation on youth and state youth policy is not characterized by consistency and consistency, which complicates the creation of proper legal, socio-economic, political, organizational conditions and guarantees for the full development of youth and, as a consequence, reduces the effectiveness of the implementation of state youth policy. It should be noted that for the effective implementation of state youth policy in Ukraine, our country needs to analyze the experience of other countries, especially those belonging to the developed group.

Keywords: state youth policy, local self-government, state building

Постановка проблеми. У суспільстві, що ґрунтується на принципах правової держави, ДМП виявляється центральною ланкою суспільної регуляції процесів становлення нових поколінь – соціалізації та самореалізації молоді. За такого підходу у держави є широкі можливості спертися у своїй молодіжній політиці на систему права, мобілізуючи економічні,

організаційні, кадрові та інші ресурси для досягнення суспільно значущих завдань і блокуючи дію багатьох несприятливих чинників соціального розвитку молоді. На теперішній час перед Українською державою постає завдання забезпечення реалізації молоддю своїх політичних, соціально-економічних та культурно-духовних прав системою гарантій, що сприятиме перетворенню молоді на активного суб'єкта демократичних процесів. Із часу прийняття Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» [1]. національне законодавство збагатилося великою кількістю нормативно-правових актів різної юридичної сили, які регулюють питання реалізації державної молодіжної політики. Проте, законодавство щодо молоді та державної молодіжної політики не характеризується системністю та послідовністю, що ускладнює створення належних правових, соціально-економічних, політичних, організаційних умов та гарантій для повноцінного розвитку молоді і, як наслідок, знижує ефективність реалізації державної молодіжної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідженні проблем реалізації державної молодіжної політики у аспекті державного будівництва в Україні склали роботи вітчизняних і зарубіжних вчених таких як: М.В. Афанасьєва, Ю.Г. Барабаш, Ю.О. Волошин, М.Ф. Головатий, С.В. Ківалов, О.Є. Кутафін, О.С. Лотюк, О.В. Марцеляк, Н.В. Мішина, М.П. Орзіх, О.С. Орловський, Б.А. Пережняк, О.В. Прієшкіна, А.О. Селіванов, Ю.М. Тодика, О.Ф. Фрицький, О.О. Чуб, В.М. Шаповал та ін.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні реалізації державної молодіжної політики у аспекті державного будівництва в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безумовно, реалізація ДМП як специфічного напрямку – це сфера діяльності органів виконавчої влади, проте, відповідно до положень Конституції Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади, окрім формування нормативно-правової основи реалізації ДМП, через здійснення функції парламентського контролю та діяльності профільного комітету впливає на процес реалізації ДМП.

Парламентський контроль, на відміну від державного контролю у сфері управлінської діяльності органів державної влади, не є формою основної діяльності парламенту. Такий напрямок роботи Верховної Ради України реалізується як один із важелів впливу Парламенту на діяльність виконавчої влади, зокрема Уряду, та на державні та суспільні процеси.

Із точки зору М.О. Теплюка, саме повнота реалізації Парламентом своєї контрольної функції, системність та ефективність здійснюваного парламентського контролю визначають реальність впливу Парламенту на процеси у суспільстві та в державі, на ефективність діяльності інституцій державної влади, перш за все органів виконавчої влади, а також є суттєвою протипагою можливим тенденціям відходу від демократичного державного режиму і переходу до авторитаризму [2, с. 463]. Парламентські слухання з питань реалізації ДМП вирізняються тим, що вони поєднують питання, пов'язані із законопроектною роботою, та питання контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері молодіжної політики. Постійними учасниками усіх проведених парламентських слухань із питань реалізації ДМП були представники профільного міністерства, міністерств, до компетенції яких віднесено реалізацію окремих напрямків ДМП, представники місцевих органів виконавчої влади, представники спеціалізованих державних установ, які опікуються вирішенням проблем молоді, тощо.

Особливістю парламентських слухань із питань реалізації ДМП, у порівнянні зі

слуханнями з інших питань, є те, що вони є обов'язковими та щорічними. На превеликий жаль, ефективність цього інструменту реалізації ДМП, з огляду на існуючу практику, викликає сумніви.

Стосовно місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з восьми рекомендацій оцінити виконання можна лише двох, проте інформація про їх реалізацію на офіційних сайтах місцевих органів влади є відсутньою. Комітет з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму Верховної Ради України активно співпрацює з молоддю шляхом організації зустрічей, проведення круглих столів, конференцій, брифінгів за участю молодих активістів та МГО, у результаті яких комітетом виявляються тенденції, характерні для молоді, проблеми та інтереси.

Безумовно, реалізація контрольної функції комітету шляхом проведення аналізу практики застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, їх посадових осіб є пріоритетною формою, але її застосування наражається на істотні труднощі. Йдеться передусім про надзвичайно великий масив законодавства, обсяги якого до того ж, завдяки зусиллям парламенту, невпинно збільшуються.

Підсумовуючи, слід сказати, що Парламент у цілому та профільний комітет з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму активно впливають на реалізацію ДМП шляхом застосування парламентського контролю, проте дієвість такої форми як парламентські та комітетські слухання викликає сумніви. Окрім того, слід звернути увагу на те, що результати застосування парламентського контролю часто не отримують відповідної оцінки з боку Парламенту у цілому та комітету, зокрема, і використання їх в процесі подальшої роботи.

Як глава держави Президент України наділений особливою конституційною правосуб'єктністю і має право виступати від імені держави у міжнародних зносинах, є гарантом конституційного ладу, Конституції, законності, прав і свобод людини тощо [З~~О~~шибка! Источник ссылки не найден., с. 107].

У структурі Адміністрації Президента України не існує спеціалізованого підрозділу, який опікувався би молодіжною сферою, хоча існує ціле управління, яке забезпечує діяльність Уповноваженого Президента України з прав дитини. Така надзвичайно підвищена увага до прав дитини виглядає недостатньо логічною на фоні фактичного ігнорування молодіжної сфери. На теперішній час саме молодь є найбільш динамічною соціальною групою в Україні, відкритою до нововведень та спроможною до значних вчинків. Збільшення економічної активності молоді зробить її впливовою верствою населення України. А можливе зростання політичної активності молоді гарантовано не минеться без наслідків для будь-якої влади чи партії при владі. Тому життєво необхідно утворити спеціальний підрозділ, який опікувався би питаннями молоді та молодіжної політики [4, с. 134]. Молодь має прав не менше за дітей та не набагато більше можливостей щодо їх захисту, тому вона також потребує ретельної опіки з боку Президента України.

Більш результативним у впливові Президента на реалізацію ДМП було запровадження грантової підтримки молоді. Так, починаючи з 2000 р. обдарованій молоді щорічно надається фінансова підтримка з метою реалізації соціально значущих творчих проєктів у соціальній та гуманітарній сфері. З метою вирішення актуальних проблем молодих учених, забезпечення їх активної участі в реалізації державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності, збереження і розвитку інтелектуального потенціалу з 2003 р. Президентом було запроваджено надання щорічних грантів Президента України для підтримки наукових

досліджень молодих учених [5].

Систему органів виконавчої влади, які забезпечують реалізацію ДМП, утворюють Кабінет Міністрів України, міністерства, місцеві органи державної виконавчої влади.

Уряд України як вищий орган в системі виконавчої влади забезпечує здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції та законів України, актів Президента України. Кабінет Міністрів України спрямовує і координує роботу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які забезпечують проведення державної політики у відповідних сферах суспільного і державного життя, виконання Конституції та законів України, актів Президента України, додержання прав і свобод людини та громадянина. У положеннях п. 3 ст. 2 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [6**Ошибка! Источник ссылки не найден.**] у частині визначення завдань Уряду з реалізації напрямків державної політики, ДМП у зазначеному переліку відсутня. Це є свідченням того, що принципу пріоритетності ДМП, якого закріплено в Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (ч. 1 п. 1) [1**Ошибка! Источник ссылки не найден.**] у цьому випадку не дотримано.

Основними суб'єктами в реалізації ДМП є міністерства та місцеві органи влади. За роки незалежності України центральний орган державної виконавчої влади, що безпосередньо опікується питаннями реалізації ДМП, неодноразово реорганізовувався. Таке реформування статусу профільного міністерства є свідченням того, що місце ДМП у загальній системі державного управління й досі не є усталеним.

Відсутність наступності у діяльності центрального органу виконавчої влади, що реалізує ДМП, негативно впливає на ефективність роботи як центрального апарату, так і виконавчих органів регіонального та місцевого рівня. Реформування, а точніше сказати, формування, державної системи молодіжної політики потребує, у першу чергу, системного обґрунтування і нормативного закріплення місця молодіжної складової в загальній системі державного управління [7**Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 14].

У результаті постійних реорганізацій долучення до питань реалізації ДМП інших напрямків державної політики негативно вплинуло на інституційне забезпечення реалізації ДМП. На теперішній час Міністерство молоді та спорту здійснює повноваження щодо забезпечення формування та реалізації державної політики у молодіжній сфері, сферах фізичної культури і спорту, національно-патріотичного виховання [8]. В чинному положенні про Міністерство молоді та спорту закріплено 49 пунктів повноважень міністерства, але лише 11 із них стосуються реалізації ДМП, усі інші спрямовано на забезпечення управління у сфері спорту і в більшій частині спорту вищих досягнень. На Міністерство соціальної політики покладено завдання надання соціальної підтримки молоді, яка перебуває у складних життєвих обставинах у загальному контексті надання соціальних послуг «іншим соціально вразливим верствам населення» [9]. Спостерігається «вибірковий підхід» у визначенні категорій молодих людей, на яких спрямовується діяльність центрального органу виконавчої влади, відповідального за формування молодіжної політики. ДМП має бути спрямована не лише на потреби обдарованих молодих людей або людей, що знаходяться у складних життєвих обставинах, а також на всі інші категорії молоді: молодих людей, які мають обмежений доступ до ресурсів, сільську молодь, молодих людей, що не мають роботи, тих, хто потребує покращання свого соціального становища [10, с.40].

Міністерство освіти і науки України забезпечує реалізацію кількох напрямків ДМП, а саме: створення умов для отримання молоддю освіти; здійснення роботи з професійного

самовизначення молоді, розвитку національно-патріотичного виховання, підготовки молоді до сімейного життя, залучення молоді до волонтерської діяльності.

Міністерство культури України реалізує ДМП через створення умов для підтримки та сприяння творчій молоді. За підтримки Міністерства культури України проводиться низка культурно-мистецьких акцій, фестивалів, конкурсів, спрямованих на виявлення та підтримку обдарованих дітей та молоді, на вирішення питань їх творчого розвитку та інтелектуального самоудосконалення. Більшість таких заходів проводиться на постійній основі, а саме: Всеукраїнський конкурс учнівської творчості «Об'єднаймося ж, брати мої» (м. Київ, м. Канів), Міжнародний молодіжний гончарський фестиваль (сmt. Опішня, Полтавська обл.), Міжнародний конкурс молодих піаністів пам'яті Володимира Горовця (м. Київ), Міжнародний конкурс юних піаністів імені Крайнева (м. Харків), Міжнародний конкурс піаністів пам'яті Емілія Гілельса (м. Одеса), Всеукраїнський фестиваль інструментальної музики «Сонячні кларнети» (м. Житомир), Міжнародний культурно-мистецький проект середніх спеціалізованих мистецьких шкіл (шкіл-інтернатів) та музичних академій, Київський міжнародний кінофестиваль «Молодість» (м. Київ), Міжнародний фестиваль студентського кіно «Пролог» (м. Київ), Всеукраїнський театральний фестиваль «Тернопільські театральні вечори. Дебют» (м. Тернопіль), Міжнародний конкурс постановок молодих режисерів в жанрі оперети/мюзикла/опери-буф «Musical Art Project» (м. Київ), Міжнародний фестиваль сучасного мистецтва «ГОГОЛЬФЕСТ» (м. Київ), Фестиваль молоді української режисури імені Леся Курбаса» (м. Київ) [5].

Постійні зміни, що відбуваються на рівні центрального органу виконавчої влади, негативно впливають на діяльність регіональних та місцевих органів виконавчої влади, які є відповідальними за реалізацію ДМП. Структурні підрозділи не встигають перегруповуватися відповідно до здійснюваних на державному рівні реформ.

Одним із основних питань місцевих органів публічної влади у молодіжній сфері є реалізація регіональних та місцевих молодіжних програм. За роки незалежності в Україні накопичено значний досвід з розробки та реалізації цільових обласних, місцевих молодіжних програм.

Регіональні молодіжні програми спрямовано на створення правових, гуманітарних, економічних передумов для соціального становлення та розвитку молоді в регіонах. Заходи цих програм орієнтовані на забезпечення формування конкурентоспроможної особистості, утвердження таких її рис як самостійність, самовизначення, самореалізація та громадянська активність. Переважно регіональні програми мають різноцільове призначення і стосуються окремих сфер життєзабезпечення та розвитку молоді, або окремих соціальних категорій молоді. Разом із тим можна зазначити недостатню увагу на місцях питанню залучення молоді, використання її потенціалу для місцевого розвитку, а також урахування особливостей та потреб молоді в регіоні та на місцях. Спільне для всіх регіонів у ДМП (принципи, функції, форми, методи тощо) обумовлене її об'єктом та метою, що визначена відповідно до унітарного устрою держави. Повсюдно ця специфічна діяльність має чітко визначені функції щодо узгодження загальнодержавної молодіжної політики зі специфікою регіону і конкретної адаптації її до місцевих умов.

Список використаних джерел

1. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація, прийнято Верховна Рада України від 15.12.1992р. № 2859-ХІІ. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>

2. Теплюк М.О. Парламентський контроль – одна з основних функцій парламенту України. *Парламентаризм в Україні: теорія та практика: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 26 червня 2011 р.) Київ: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2011. 463 с.
3. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Верховної Ради України від 14.04.2016 р. *Голос України*. 2016. № 71.
4. Васильєв А. Удосконалення організаційно-функціонального механізму реалізації державної молодіжної політики України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 4. С. 131-140.
5. Державна молодіжна політика в Україні: світовий і національний досвід формування та реалізації. URL: <http://www.viche.info/journal/1740/>.
6. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. поточна редакція – Редакція від 11.01.2019, підстава – 2646-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
7. Добродумов П.О. Конституція України як юридична основа конституціоналізації суспільних відносин. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2015. № 1. С. 8-14.
8. Положення про Міністерство молоді та спорту України: Затвердж. Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 54. стор. 66. Ст. 1447.
9. Про положення про Міністерство соціальної політики України: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
10. Запольська Н.М. Теоретико-методологічні аспекти визначення правового статусу молоді. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Право. 2016. Вип. 11. С. 35-42.
11. Швед В.В. К вопросу о стипендиальном обеспечении украинского студенчества. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 9. С. 171-187

*Сауляк І.А., магістрант 2-го року підготовки спеціальності «Право» Інституту права та суспільних відносин Університет «Україна»,
Науковий керівник: Терещенко А.Л., к.ю.н., доцент, директор Інституту права та суспільних відносин Університет «Україна»*

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

CONSTITUTIONAL AND LEGAL PRINCIPLES PROVISION OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

Анотація. У статті актуалізується необхідність забезпечення державної безпеки як одного з пріоритетних напрямів державної політики. Сьогодні активно розвивається законодавство України у сфері національної безпеки. Водночас, попри беззаперечну